

Ks § 84

Dnr: 2019/423

Yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet gällande modersmålsundervisning samt studiehandledning på modersmålet

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lämna nedanstående yttrande som svar på Utbildningsdepartementets remissförfrågan gällande modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet.

Töreboda kommun:

- Avstyrker utökning och omfattning av elevs förstärkta rätt till modersmålsundervisning som blir organisatoriskt och ekonomiskt svårt att hantera för kommunen. Dock är det positivt att öka ämnets status.
- Avstyrker förslaget att det inte längre skulle vara antalet elever som önskar undervisning i aktuellt språk som avgör huvudmannens skyldighet att anordna undervisningen då ändringen skulle innebära ekonomiska och organisatoriska svårigheter för kommunen.
- Avstyrker förslaget om att en elev ska ha rätt att få undervisning i flera modersmål då det skulle innebära en ökad ekonomisk och organisatorisk svårighet för kommunen. Dock kan det vara positivt att reglera ämnet i timplanerna med syfte att höja ämnets status.
- Tillstyrker förslaget att den begränsning till sju läsår som finns tas bort då det borde vara elevens behov av undervisningen som styr och inte en bestämd tidsgräns.
- Tillstyrker att ensamkommande elever ska ha rätt till modersmålsundervisning trots att de för tillfället inte har modersmålet som dagligt umgängesspråk i hemmet.
- Tillstyrker förslaget om att undervisningen i modersmål ska vara fortsatt frivillig och även förslag om att den som påbörjat modersmålsundervisning inte ska tillåtas avsluta undervisningen under pågående läsår.
- tillstyrker utredarens förslag om att Skolverket ska få uppdraget att ta fram former för bedömningen av om elever har grundläggande kunskaper i sitt modersmål.
- Tillstyrker förstärkningen av studiehandledning på modersmålet genom att utöka rätten till studiehandledning till att omfatta hela grundskolan och inte som nu är fallet enbart högstadiet.
- Tillstyrker att skolverket ges uppdraget att samordna och verka för utveckling av studiehandledning på modersmålet.
- Tillstyrker förslaget om att fortsatt låta studiehandledare och modersmåls lärare stå utanför behörighetskrav då annars betydande organisatoriska svårigheter skulle uppstå för kommunen.
- Uttalar sig inte gällande om modersmålsundervisning i teckenspråk ska jämföras med nationella minoritetsspråk – vilket främst skulle gynna döva elever som integreras i grundskoleklasser – då kommunen inte har erfarenhet av sådan integration.

Bakgrund

Regeringen har gett en särskild utredare uppdraget att kartlägga behovet av åtgärder när det gäller undervisningen i modersmål samt studiehandledning på modersmål i grundskolan och motsvarande skolformer.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Ks § 84 (forts.)

Utredningen lämnar en rad förslag på förändringar när det gäller modersmåls-undervisning samt studiehandledning på modersmålet.

Reglera ämnet modersmål i timplanerna

Förslag att reglera ämnet modersmål i timplanerna har som syfte att höja ämnets status samt reglera omfattningen av ämnet. Det ska inte längre vara möjligt att anordna undervisning i modersmål utanför den garanterade undervisningstiden, som elevens val, som språkval eller inom ramen för skolans val.

Utöka huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet

Huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål ska inte vara begränsad till sju läsår. Utredaren ser att regeln – när den tillämpas – begränsar elevens möjligheter att få en sammanhållen undervisning i ämnet modersmål och därmed riskerar regeln att få negativa konsekvenser för elevernas lärande, flerspråkighet och studieresultat.

Antalet deltagande elever ska inte begränsa huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål

Nuvarande reglering säger att en förutsättning för att en huvudman ska vara skyldig att erbjuda modersmålsundervisning är att minst fem elever önskar sådan undervisning och att det finns en lämplig lärare. Regeln innebär att elevers möjlighet att ta del av modersmålsundervisning blir beroende av var eleven är bosatt, hur många elever och med vilka språk som modersmål som finns i huvudmannens organisation samt motivationen dessa andra elever har att delta i undervisningen.

Reglerad rätt till undervisning i modersmål för de elever som kommer utan vårdnadshavare

För att en elev ska vara berättigad till modersmålsundervisning krävs bl.a. att språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. De så kallade ensamkommande barnen placeras ofta i familjehem eller i ett hem för vård och boende (HVB) där det dagliga umgängesspråket sällan är modersmålet. Utredningen ger därför förslaget att rätten till modersmålsundervisning för de elever som kommer utan vårdnadshavare ska regleras i skollagen.

Elever ska kunna få undervisning i ämnet modersmål i mer än ett språk

Nuvarande reglering i skolförordningen säger att undervisningen i modersmål inte får omfatta mer än ett språk för en elev. Utredningen vänder sig mot att föräldrar ska behöva rangordna vilka av familjens språk som ha störst "värde" och pekar på den ökade mångfald som präglar samhället där allt fler barn växer upp i familjer som har fler än ett modersmål.

Ämnet modersmål ska förbli frivilligt

Ämnet modersmål är ett frivilligt ämne och utredaren föreslår att det så ska förbli. Dock ska elever som ansökt om och påbörjat studier i ämnet ha en skolplikt för ämnet under det pågående läsåret på samma sätt som för övriga ämnen. Elever ska därmed inte ha möjlighet att avsluta undervisningen under pågående läsår.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Ks § 84 (forts.)

Förslag om att utveckla underlag för bedömning av grundläggande kunskaper i språket

En förutsättning för att en elev ska vara berättigad till modersmålsundervisning är bl.a. att eleven har grundläggande kunskaper i det aktuella språket. För att möjliggöra en rättvis och transparent bedömning av elevers språkkunskaper för tillträde till modersmålsundervisningen föreslår utredningen att Skolverket får uppdraget att ta fram ett ramverk för hur bedömningen av elevers grundläggande kunskaper i ett modersmål kan göras.

Förstärk rätt till studiehundledning på modersmålet för nyanställda elever

Nuvarande reglering ger enbart elever i högstadiet denna förstärkta rätt men då undersökningar visat på de gynnsamma effekter studiehundledningen har på framförallt elevernas kunskaper föreslås den förstärkta rätten utökas till att omfatta nyanlända elever i hela grundskolan.

Uppdrag om samordning och vidareutveckling av studiehundledning på modersmålet

Utredningen ser att studiehundledning på modersmålet har en bred acceptans i skolans vardag men att det råder för dålig likvärdighet mellan olika huvudmäns förmåga att erbjuda studiehundledning av god kvalité. Skolverket föreslås få uppdraget att samordna och driva utveckling av studiehundledning på modersmålet.

Behörighetskrav för studiehundledare

Särskilt om studiehundledare sägs att behörighetskrav för dessa inte ska införas. Huvudmannen bör se till att de som arbetar som studiehundledare deltar i kontinuerliga kompetensutvecklande insatser. Det faktum att det är svårt för huvudmannen att förutse inom vilka språk studiehundledning på modersmålet kan komma att behövas inom på grund av migrationsströmmar samt att det i många kommuner råder brist på studiehundledare samt lärare i modersmål talar för att inte införa behörighetskrav för yrkesgruppen.

Utbildnings- och kulturutskottets förslag

Förslaget överensstämmer med kommunstyrelsens beslut.

Behandling på sammanträdet

Ordförande Pernilla Johansson (C) tar upp utbildnings- och kulturutskottets förslag till beslut och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag från utbildnings- och kulturutskottet 2020-02-18 § 16.
- Utbildnings- och kulturchef Marita Friborgs skrivelse 2020-02-05

Beslutet ska skickas till:

Utbildningsdepartementet

Utbildnings- och kulturchef Marita Friborg

Utredningsansvarig Fredrik Lindström

Justerare

Utdragsbestyrkande